

Het beheer van het Bosquet te Nunhem

Inleiding

Het beheer van het Bosquet op het bedrijfsterrein van Bayer/Nunhems te Nunhem is tot nu toe vrij extensief geweest. Het buitenraster rondom het Bosquet werd vrijgehouden, wat zowel door maaien als door middel van het gebruik van chemische middelen plaats vond. Ook de opslag op de oevers van de gracht werd in 2018 verwijderd, waarbij echter vrij veel takhout achterbleef. De door knaagwerk van de bever omgevallen bomen zijn geruimd. De vegetatie langs de oude meanders en in het centrale gedeelte zijn onbeheerd gebleven.

Door de wijziging van de planologische bestemming “Bedrijfsterrein” naar “Natuurgebied” dient het beheer van het Bosquet gericht te zijn op instandhouding en ontwikkeling van de daar voorkomende natuurwaarden.

Noordelijk deel van het Bosquet met een deel van de omgrachting van Kasteel Nunhem

Doelstelling

In het rapport “Het Bosquet van Kasteel Nunhem – Studiegroep Leudal 19 september 2019” zijn de bestaande waarden van het Bosquet uitvoerig beschreven. Het bosje wordt gekarakteriseerd als een parkachtig bosje met een kenmerkende stinsenflora en binnen de context van een oorspronkelijk beekbegeleidend bos. Het beekbegeleidende bos heeft hier vroeger het karakter gehad van een Elzen-Vogelkersbos in de periode dat de Haelense beek

nog door het object stroomde en er sprake was van een vochtiger milieu dan thans nog het geval is. Het Elzen-Vogelkersbos ging over in een Eiken-Haagbeukenbos. Dit type bos is ook nu nog in de vegetatie herkenbaar, zij het dat er nogal wat aan ontbreekt als gevolg van het vroegere beheer en er tevens een en ander aan is toegevoegd. Dat laatste betreft met name de stinsenflora en het planten van enkele exotische boomsoorten. De meest opvallende exoten zijn daarbij de Valse Christusdoorn en de Mammoetboom, die centraal in het Bosquet zijn aangeplant, kennelijk op een daarvoor indertijd open gemaakte plek. Waarschijnlijk heeft er ook een wandelpad gelegen vanaf de brug over de kasteelgracht via het bruggetje over de Haelense beek.

Omdat in Eiken-Haagbeukenbossen in Nederland vrij veel soorten stinsenplanten voorkomen, in Limburg met name in Zuid-Limburg, is de meest logische doelstelling voor het beheer van het Bosquet:

“Instandhouding en ontwikkeling van het bostype Eiken-Haagbeukenbos”.

Deze doelstelling gaat hier samen met de aanwezigheid van een sterke inslag van een stinsenflora.

Het bostype komt overeen met type A 1.4 in het Handboek Streefbeelden voor Natuur en Water in Limburg, Provincie Limburg, 2002.

Op verschillende plekken in het Bosquet komen de stinsenplanten Wilde hyacint en Bosanemoon voor.

Vegetatiebeheer

Het beheer voor instandhouding en ontwikkeling van het type Eiken-Haagbeukenbos kan vrij extensief zijn, waarbij overwegend “Niets doen” een goed uitgangspunt is. Daarop aanvullend zijn er wel enkele aandachtspunten, te weten:

- Voor het onderhoud van het raster rondom het Bosquet is het van belang dit vrij te houden van té overmatige begroeiing. Dit kan makkelijk handmatig met een bosmaaier gerealiseerd worden. Afgemaaide vegetatie wordt afgevoerd. Liaanvormers als hop en kamperfoelie kunnen gewoon gehandhaafd blijven. Op plekken waar de bereikbaarheid van het raster van belang is, kan het jaarlijks een keer vrij gemaaid worden.
- Gebruik van chemische middelen wordt in het Bosquet niet toegepast.

- Op plekken waar door verruiging (plantengroei, bosontwikkeling) de kenmerkende aspecten van de stinsenflora onder druk komen te staan, kan ingegrepen worden door de opslag en ruigte te verwijderen. Afgemaaide vegetatie wordt afgevoerd.
- Ter voorkoming van schade door bevervraat aan enkele belangrijke bomen, worden deze ingezaaid of ingestreken met een niet-giftig afschrikmiddel (bijv. (Wöbra). Daarnaast wordt het raster rondom het Bosquet bever-dicht gemaakt. Eventueel wegvangen van de Bever kan alleen met vergunning van de provincie.
- De weliswaar buiten het Bosquet aangetroffen bijzondere muurvegetatie met Muurleeuwenbek en Muurvarens wordt zo veel mogelijk ongemoeid gelaten. Alleen als overmatige sluierontwikkeling hinder oplevert, kan beperkt ingegrepen worden. Bij eventuele reparatie van metselwerk wordt uitsluitend zachte mortel toegepast.

Karakteristieke begroeiing met Muurleeuwenbek op oude muren bij kasteel Nunhem

- Ter voorkoming van schade aan bodem (insporing) en groeiplaatsen van de stinsenflora wordt in het Bosquet niet met meer-assige machines gereden.
- Het beheer van grazige groeiplaatsen, zoals plekken met gestreepte witbol, en kleine plekken met ruigte, is facultatief. Voor de ‘netheid’ kan overwogen worden na eind juni te maaien, waarbij het maaisel steeds wordt afgevoerd, maar voor de ontwikkeling van het Bosquet tot een Eiken-Haagbeukenbos is dat niet per sé noodzakelijk.
- Het beheer van de oevervegetatie langs de gracht beperkt zich tot het in stand houden van een stabiele oever en het verwijderen van exotische struiken en heesters, zoals het Chinees theestruikje. De stabiele oever behoort bij het cultuurhistorisch geheel van het kasteel met daaromheen een gracht. Periodiek afzetten van opgaande begroeiing (met name wilgen) kan daarbij aan de orde zijn.

Westelijke tak van de omgrachting van kasteel Nunhem

Toegankelijkheid

Het Bosquet zal niet opengesteld worden voor publiek. Het maakt een integraal onderdeel uit van het cultuurhistorisch ensemble van kasteel Nunhem met zijn omgeving en het bedrijfsterrein zelf, waarbij ongecontroleerd bezoek ongewenst is.

Facultatief kan de toegankelijkheid voor het eigen personeel overwogen worden. Zowel voor de beleving van het Bosquet als voor de ontwikkeling van het eiken-haagbeukenbos is het toelaatbaar dat een smal wandelpad wordt aangelegd. Het pad begint bij het bruggetje over de gracht, slingert vervolgens langs Mammoetboom en Valse Christusdoorn en loopt over het kleine betonnen bruggetje over de afgesloten oude meander van de Haelense beek. Daarna loopt het pad langs het raster naar het noorden en komt weer uit aan de noordkant van kasteel Nunhem. Het pad is 1 meter breed en het beheer bestaat uit het periodiek maaien en dus laag houden van de vegetatie. Er wordt geen enkele vorm van (semi-)verharding toegepast. Als gevolg van betreding zal de vegetatie zich aanpassen en op den duur vrij laag blijven. Maaisel wordt uit het Bosquet afgevoerd.

Monitoring

De ontwikkeling van het Bosquet kan gevolgd worden door een op de doelstelling gerichte vorm van monitoring. Een beschrijving van de vegetatie van één keer per vijf tot tien jaar is daarvoor voldoende.

Aanvullend daarop worden tijdens de opnamen voor de vegetatiebeschrijving ook faunistische gegevens verzameld (broedvogels, zoogdieren, dagvlinders, herpetofauna).

De bever wordt intensiever gevolgd. De soort is ongewenst vanwege de actuele en potentiële beschadiging van bijzondere bomen in het Bosquet en beschadiging van de oevers van de omgrachting. Jaarlijks wordt geschat of de bever zich nog in de gracht bevindt en in welke hoedanigheid (solitair, familie, burcht, oeverhol, knaagsporen etc.).

De Bever heeft vanuit de Haelense Beek ook de omgrachting van kasteel Nunhem gevonden en is schadelijk voor bijzondere bomen in het Bosquet, zoals deze overgebleven stamvoet van een voormalige Haagbeuk

Haelen, St. Studiegroep Leudal e.o., 6 oktober 2020

Tekst: Phlip. Bossenbroek

Foto's: Hans Smulders